

Uitspraak Landelijke Commissie van Vertrouwenslieden

Uitspraaknr. : 11-003

Datum : 6 september 2011

Partijen : <Instelling>, vertegenwoordigd door mevrouw <naam>
(directeur), verder ook te noemen zorgaanbieder

en

de Cliëntenraad Zorgcentra <regio>, vertegenwoordigd door
de heer <naam>, verder ook te noemen de cliëntenraad.

Het geschil

1. Zorgaanbieder heeft een verzoek gericht aan de Landelijke Commissie van Vertrouwenslieden (verder ook te noemen LCvV of de commissie) tot het doen van een bindende uitspraak over een reglementbepaling die de mogelijkheid uitsluit dat onbezoldigd medewerkers verkiesbaar zijn als lid van de cliëntenraad. Zorgaanbieder is voornemens een verzwaard advies van de cliëntenraad over dit onderwerp niet op te volgen en vraagt hierover een uitspraak.

Het verloop van de procedure

2. Het verzoek is op 25 mei 2011 door de commissie ontvangen en in afschrift aan de cliëntenraad gezonden. Voorafgaand aan dit verzoek heeft zorgaanbieder brieven met bijlagen d.d. 8 februari 2011, 24 februari 2011 en 15 maart 2011 aan de LCvV gezonden. De cliëntenraad heeft per e-mailbericht d.d. 14 maart 2011 laten weten het verzoek tot het doen van een uitspraak te ondersteunen waarna het verzoek formeel d.d. 17 mei 2011 door zorgaanbieder is ingediend. De cliëntenraad heeft geen nader schriftelijk verweer ingediend. Partijen hebben afschriften van elkaars stukken ontvangen.
3. De LCvV heeft het verzoek op grond van art. 10, eerste lid sub b jo. art. 3 en 4 WMCZ ontvankelijk verklaard en zich bevoegd geacht om hierover een bindende uitspraak te doen.
4. Op 24 juni 2011 heeft een hoorzitting plaatsgevonden op locatie van zorgaanbieder te <plaats>. Van de zitting is een verslag opgemaakt dat op 5 juli 2011 aan partijen is toegezonden, waarna partijen schriftelijk hebben gereageerd d.d. 9 augustus 2011. Op 11 augustus 2011 is het verslag door de voorzitter vastgesteld.

Standpunten van de zorgaanbieder, zakelijk en verkort weergegeven

5. Binnen <Instelling> zijn vele vrijwilligers actief als onbezoldigd medewerker. Zorgaanbieder beschouwt hen als gelijk aan de medewerkers in loondienst als het gaat om het uitdragen en uitvoeren van het beleid van de organisatie. Onbezoldigd medewerkers hebben evenals betaalde krachten bepaalde professionele verantwoordelijkheden die moeilijk te verenigen zijn met het lidmaatschap aan een cliëntenraad. Dat kan onder meer leiden tot een conflict van plichten.
6. Lidmaatschap van niet-clënten aan een cliëntenraad is op zich geen probleem, doch onbezoldigd medewerkers (vrijwilligers die actief een bijdrage leveren in het zorgproces en/of de dienstverlening, en dit soms op meerdere locaties van zorgaanbieder) moeten net als medewerkers in loondienst van lidmaatschap aan een cliëntenraad worden uitgesloten. Dit geldt voor alle regio's en locaties van <Instelling>.
7. Het verdient de voorkeur om dit in een reglementbepaling vast te leggen. Deze bepaling verwoordt het principiële standpunt van zorgaanbieder en is tevens uit eerdere ervaring ingegeven. Als voorbeeld van een situatie van conflicterende plichten wordt genoemd een organisatorische wijziging die de positie van de onbezoldigd medewerker persoonlijk raakt. Deze heeft vervolgens een eigen persoonlijk belang te verdedigen en zal dit in de advisering door kunnen laten spreken en daarbij niet meer primair het gemeenschappelijk cliëntenbelang voor ogen hebben.
8. Zorgaanbieder beseft dat vrijwilligers veelal goed beschikbaar kunnen zijn voor het cliëntenraadswork; mocht er zich, ten gevolge van de beperkende bepaling, in de toekomst een probleem bij het vervullen van vacatures in de cliëntenraden voordoen, dan zal zorgaanbieder zich inspannen om de raden op andere wijze voltallig te houden. Dit door bijvoorbeeld actief te helpen bij de werving en het beschikbaar stellen van onkostenvergoedingen en vacatiegelden. Zorgaanbieder onderschrijft het belang van een goed functionerende cliëntenraad ten volle, omdat deze een volwaardige gesprekspartner voor het bestuur moet kunnen zijn.

Standpunten van de cliëntenraad, zakelijk en verkort weergegeven

9. Vrijwilligers/onbezoldigd medewerkers kunnen een zinvolle bijdrage leveren aan de belangenbehartiging van cliënten in een cliëntenraad. Zij hebben frequent en direct cliëntencontact en weten daardoor goed wat er bij de cliënten leeft.
10. Een reglementbepaling die deze mogelijkheid uitsluit is onwenselijk en onnodig en zal het vinden van voldoende capabele raadsleden aanzienlijk bemoeilijken. Er gaat eind 2011 een rooster van aftreden in werking en dan worden er wervingsproblemen verwacht. Familie of andere vertegenwoordigers van de bewoners zijn moeilijk te motiveren voor het lidmaatschap vanwege reisafstand, tijdgebrek, etc. De onbezoldigd medewerkers zijn veelal goed beschikbaar en beter inzetbaar voor cliëntenraadswork dan bijvoorbeeld familieleden.

11. Wanneer er een conflict van plichten zou ontstaan bij een onbezoldigd medewerker die tevens cliëntenraadslid is dan zal deze persoon zijn persoonlijke mening kunnen laten horen bij het advieswerk. Diens stem is er dan maar één binnen de raad die gezamenlijk tot besluiten komt; daarbij kan de voorzitter van de cliëntenraad naar bevind van zaken handelen.
12. Daarenboven stelt de cliëntenraad, anders dan zorgaanbieder, dat vrijwilligers veelal maar bij één locatie betrokken zijn, terwijl de cliëntenraad voor drie locaties optreedt. De cliëntenraden die tot op heden nog onbezoldigde medewerkers als raadslid hebben zijn daarover tevreden.

Overwegingen van de LCvV

13. Op grond van art. 2 tweede lid sub a WMCZ regelt een zorgaanbieder de samenstelling van de cliëntenraad. In de instellingsregeling wordt opgenomen het aantal leden, de wijze van benoeming, welke personen tot lid kunnen worden benoemd, en de zittingsduur van de leden. De zorgaanbieder bepaalt met andere woorden via het instellingsbesluit de kring van benoemingsgerechtigde personen en dient daarbij te zorgen dat deze personen het cliëntenbelang voldoende representeren.
14. Bij wijziging van de regeling komt de cliëntenraad het recht toe van verzwaard advies. Nu zorgaanbieder voornemens is het advies van de cliëntenraad niet te volgen heeft de commissie ingevolge art.4, tweede lid WMCZ tot taak te toetsen of de zorgaanbieder bij afweging van de betrokken belangen in redelijkheid tot zijn voorgenomen besluit kan komen.
15. Deelname van cliënten zelf aan de cliëntenraad zal niet in alle gevallen mogelijk zijn en in de praktijk is het gangbaar dat familieleden, wettelijk vertegenwoordigers, ex-clieñten of anderen die geen direct gebruiker zijn van de diensten van zorgaanbieder, ook verkiesbaar zijn. Zulks is ook in overeenstemming met (de parlementaire geschiedenis van) de WMCZ en jurisprudentie van de LCvV.
16. In een eerdere uitspraak (LCvV 2007-04) werd reeds gesteld dat de belangen van cliënten ook door anderen dan cliënten gekend kunnen worden en dat ook een cliëntenraad waarin personen zitting hebben die geen daadwerkelijke gebruiker zijn van de diensten van betrokken instelling, voldoende representatief kan zijn. De LCvV erkent dat vrijwilligers de dagelijkse praktijk van de organisatie goed zullen kennen en een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het werk in de cliëntenraad.
17. Tegelijk dient in ogenschouw genomen te worden het algemeen aanvaarde uitgangspunt dat medewerkers van een zorginstelling niet in een cliëntenraad behoren plaats te nemen omdat dit zich niet kan verhouden tot de arbeids- en gezagsrelatie waarin deze tot zorgaanbieder staan.

18. Gebleken is dat bij <Instelling> vele honderden vrijwilligers werkzaam zijn in de ondersteuning van het zorgproces en de dienstverlening. De LCvV heeft kunnen kennisnemen van het zorgvuldig uitgewerkte vrijwilligersbeleid van <Instelling>. Hiervan maakt onderdeel uit dat met vrijwilligers een overeenkomst wordt gesloten, waarna deze, ofschoon zij geen arbeidsovereenkomst hebben wel operationeel en functioneel worden aangestuurd bij hun activiteiten. Net als van betaalde medewerkers wordt van deze vrijwilligers verwacht dat zij het instellingsbeleid uitdragen en ondersteunen. De LCvV acht het niet ondenkbaar dat dergelijke vrijwilligers, wanneer zij tevens in een cliëntenraad zouden plaatsnemen, in een situatie van belangenverstrengeling of conflict van plichten terecht kunnen komen en vindt met zorgaanbieder dat zulks vermeden moet worden.
19. De LCvV heeft kennis genomen van de toezegging van zorgaanbieder zich in te zullen spannen en behulpzaam te zijn om door middel van adverteren en het beschikbaar stellen van onkostenvergoeding en vacatiegelden, geschikte kandidaten te zoeken voor eventueel moeilijk vervulbare vacatures in cliëntenraden.
20. Dit alles in overweging nemend is het oordeel van de LCvV dat zorgaanbieder in redelijkheid kan besluiten dat vrijwilligers die onbezoldigd werkzaamheden voor zorgaanbieder verrichten, niet tevens cliëntenraadslid kunnen zijn vanwege voorzienbare situaties van belangenverstrengeling of conflict van plichten.

Oordeel

Het bovenstaande leidt tot het volgende oordeel van de Landelijke Commissie van Vertrouwenslieden:

Het besluit van zorgaanbieder om bij reglementbepaling vrijwilligers die onbezoldigd werkzaamheden voor zorgaanbieder verrichten uit te sluiten van cliëntenraadslidmaatschap kan in redelijkheid genomen worden.

Deze uitspraak is vastgesteld door de voorzitter van de Landelijke Commissie van Vertrouwenslieden, de heer mr. J.L.P.G. van Thiel, en de leden de heer P.O. Manni en de heer mr. J.A. Heeren.

Utrecht, 6 september 2011

mr. J.L.P.G. van Thiel
voorzitter

mr. L. Bos
secretaris